

David Dreyer Lassens tale ved Københavns Universitets årsfest

Taler

David Dreyer Lassen
Rektor ved Københavns
Universitet

Dato

14. november 2025

Sted

Festsalen, Københavns Universitet

- 1 Kære minister, bestyrelse, studerende og kolleger. Kære gæster!

I dag fejrer vi, at det er 150 år siden kvinder fik adgang til universitetet.

- 5 Hvem var det, der åbnede KU's middelalderport for kvinderne?

Kvinderne selv, selvfølgelig.

- 10 Men også selve den liberale, demokratiske verdensorden
som ankom til København fra kontinentet – og fra USA.

I dag er der desværre rod i den verdensorden.

Der kører en Instagram-reel på min indre lysavis.

- 15 I kan måske huske den fra september:
Præsident Macron, fanget på et fortov i New York.
Repræsentanten for det gode, gamle Europa
er steget ud af sin sorttonende bil.

- 20 En politibetjent beder pænt Macron om at vente.

Trumps motorcade skal først forbi.
America First - hen til FN for at dele røfler ud til Europa.

- 25 Vantro ringer Macron til Trump.

”Everything is frozen for you”

30 Europa er frosset ude, parkeret på et fortov
mens den nye verdensorden kører lige forbi.

Det er også konklusionen i en meget omtalt rapport,
som landede i Europa sidste år.

35

"For the first time since the Cold War, we must genuinely fear for our self-preservation", sagde forfatteren til rapporten, Mario Draghi, den italienske økonom og tidligere europæiske centralbankchef.

40 For et par måneder siden kom Draghi så med en progress report ét år efter –
desværre uden fremskridt.

Energipriser op.

45 Toldmure op.

Gæld op.

Autokratier op.

50 Innovationsgabet overfor Kina, Indien og USA – op, op, op.

Heldigvis peger Draghi fortsat på en udvej for Europa:
We must do "fewer things better"!

55 Udvejen er et farvel til leverpostej-strategien -
det tynde lag helt ud til kanten af kontinentet.
Og goddag til at slå større brød op.

Mindre rugbrødsmotor - mere kvantecomputer.

60

Udvejen er en satsning på de allerbedste europæiske forskningsmiljøer

der kan forvandle Europa til mere end bare
et gammelt museum med god mad.

65

Udvejen er videnskaben som opskrift på en industripolitik
der både kan beskæftige de hvide kitler

og de blå kansasdragter i hele produktionsEuropa.

70

Men Draghis udvej kræver, at vi indgår en samfundskontrakt:

Politikerne skal acceptere at både grundforskning og innovation er en krøllet proces med mange blindgyder på vejen mod de store pletskud.

75

Kapitalen – med stort K – skal investere mere i Europa og mere i frontforskning.

Og **universiteterne** skal – skal! – holde fast i den allerbedste grundforskning.

80

Men vores del af samfundskontrakten betyder også at universiteterne – i endnu højere grad end i dag – skal være mødesteder for ideer, gå på-mod og tidlige investeringer.

85 Og nogle af vores dybeste grundforskere skal hives op til jordoverfladen og dirigere deres verdensklasseforskning hen mod missionsdrevne mål.

Lidt som dengang Inge Lehmann i 1950erne blev headhuntet til USA for at hjælpe amerikanerne – og hele den vestlige verden – med at opspore sovjetiske atomprøvesprængninger.

90

Eller professor Rebecca Adler-Nissen.

Der efter en komet-karriere i studier af international politik.

95 Kastede sig over kunstig intelligens.

Nu står Rebecca i spidsen for CAISA
– Center for kunstig intelligens i samfundet –
der samler de bedste hoveder på universiteter på tværs af Danmark.

100

For at hjælpe os alle sammen med at anvende AI
så det samler – og ikke splitter.

Endelig vil Draghi have os til at droppe alle de regler,
der bremser os i det bedste.

105

Forestil jer, den tidligere centralbankchef sat ind i en tidsmaskine og sendt tilbage til 1875.

110

Mon ikke han ville sige, at det er hul i hovedet at holde halvdelen af talentmassen væk (fra universitetet)?

Efter at have indleveret sin ansøgning om optagelse på KU

115

måtte Nielsine Nielsen udholde 1½ år med skøre argumenter imod kvinder, før hun blev lukket ind på lægestudiet – som den første kvindelige studerende (sammen med Marie Glerup).

Vi skal også tage Nielsine Nielsen-testen i dag.

120

Er vi åbne nok for nye ideer?

Er vi hurtige nok?

125

Er vores studerende og forskere parate til at løbe en risiko?

Eller er der for mange benspænd?

I går præsenterede jeg

130

– som formand for regeringens task force – nogle forslag til at klippe de værste snubletråde og blødgøre de stiveste regler, der står i vejen, når forskning skal blive til innovation. KU er klar!

135

Klar er vi også til at satse på den allerbedste forskning.

Den kræver **ro, regelmæssighed og risikovillighed.**

140

Ord man ikke umiddelbart forbinder med politik.

Derfor er det så meget desto mere bemærkelsesværdigt,

at det i år er lykkedes regeringen at komme igennem med en aftale om forskningsreserven, der netop er fremsynet og giver stabilitet.

145

Og som anerkender at den bedste forskning, den vi bliver klogere af og skal leve af, ikke kan sættes på formel.

150 Aftalen giver plads til nysgerrighed og vilde ideer, et fokus på vigtige, strategiske indsatser, og tillid til universiteternes egne prioriteringer.

På KU's vegne: mange tak for det!

155 Det vil give os gode betingelser til at styrke grundforskningen
– og til at realisere vores kæmpestore satsning i Innovation District
Copenhagen.

160 Man skulle tro, at Netflix havde læst Draghi-rapporten.

For sådan er Netflix-dokumentaren om tilblivelsen af
”We are the World”.

165 Den dokumentar – The Greatest Night in Pop –
er en masterclass i handlekraft.

170 I 1985 samles de største, amerikanske popstjerner med ultrakort varsel i ét studie.

Stevie Wonder – Cindy Lauper; Lionel Richie – Diana Ross; Bruce
Springsteen; og mange mange flere

175 På en enkelt nat skaber de en gigantisk banger, der skovler penge
– og opmærksomhed - ind til hungersnøden i Etiopien.

Hver for sig er popstjerne strålende.

180 Som korsangere – på en sang andre har skrevet -
er de faktisk ret besværlige.

Tag Stevie Wonder – han er et løsgående krydsermissil.
Immun over for planer og deadlines.

I ugerne op til indspilningen prøver Lionel Richie at få fat på Wonder, så han kan være med til at skrive sangen. Han tager aldrig telefonen.

190 I studiet erobrer Stevie alligevel klaveret
– og saboterer så næsten sangen ved – henad kl. 4 om morgenen – at foreslå, at
den kan blive mere autentisk, mere afrikansk - på swahili...

...lige indtil en venlig sjæl påpeger, at de ikke taler swahili i Etiopien.

195

Til gengæld er Wonder også et musikalsk vidunder.

Der er en scene, hvor Bob Dylan er gået i stå i al sin akavethed
– og med en vokal, der slet ikke er lige så spændstig
200 som de andre i rummet.

Så sætter Stevie Wonder sig til klaveret og synger verset på Bob Dylansk – nasalt,
staccato, vrængende.

Så vidste Bob, hvordan han skulle synge sin solobid.

205

Hvordan får vi universitetet til at synge med på Europas fællessang – uden at
miste de originale stemmer?

210

Hvordan kan vi mindske gabet mellem smal grundforskning og bred innovation
- til gavn for flere?

Og hvordan kan vi gøre det hele på én nat?

215

I filmen skriver Quincy Jones - den største producer - et papskilt og taper det op
ved indgangen til studiet:

”Check your ego at the door”, står der.

220

Vi kan og skal ikke lave om på Diana Ross, Springsteen eller Stevie Wonder.

Men selv den største forsker og det mest selvbevidste universitet, selv de
velhavende fonde og mest toneangivende politikere, må ikke være for store til at
overveje filosofien bag Quincy Jones’ papskilt.

225

Vi **skal** forsøge at skabe en we are the world-stemning
– og det **er** en hastesag.

230

De var ”the world”, i hvert fald for en kort stund, dengang i 1985.
Men hvordan er vi verden – i 2025?

235

Teknologien kan oversætte ord for ord, hvad de siger i Rusland, Iran
– eller Etiopien, hvor det officielle sprog ikke er Swahili men Amharisk, Oromo,
Tigrinya, Somali og Afar.

240

Men hvad mener Moskva?
Hvad tænker Teheran?
Og hvordan ser Europa ud, set fra Addis Abeba?

245

Det er fristende – når verden larmer – at blive hjemme og låse døren, at trække
på det man kender. Men vi må insistere på at invitere verden ind – og os selv ud
i verden, også når det er svært.

250

Der **er** små lyspunkter:

- regeringens sprogløft til tysk og fransk, der skal vende det faldende optag og
ditto europæiske udsyn

- vores egen nye satsning UCPH Geopolitics, der samler universitetets forskere
til at formidle verden til Danmark – udover alle de KU-eksperter man dagligt
møder i nyhedsfladen, og en stor tak til jer!

255

Men der er også sorte huller:
Færre studerende end før tager på udveksling.

260

Faktisk viser nye tal at det går den helt gale vej.
Det er tiden – ikke vores studerende – den er gal med.

Men vi har brug for jer derude:

265 Udveksling giver udsyn, ruster os til at forstå den verden, der brænder rundt om os - og vender samtidig kikkerten til et nødvendigt kritisk blik på os selv.

Ligesom Nielsine Nielsen, der fik akut ”udve” fra skipperhjemmet i Svendborg efter at have læst i avisen, at kvinder kunne blive læger i USA.

270 Nielsine Nielsen, der efter en læge-embeds-eksamen med førstekaraktter – måtte til England for at uddanne sig til speciallæge i gynækologi.

Vi skal lære af historiens undladelsessynder.

- Give vores studerende mere ”udve”

275

- ”Luk(ke) vinduer op imod verden”.

- Check our egos at the door.

280 - Og lade vores fremragende videnskab få en central plads i Europas nye verdensorden.

Tak.

Kilde

285 Manuskript tilsendt af taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler.

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

290 Festtale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/david-dreyer-lassens-tale-ved-kobenhavns-universitets-arsfest>

295

300